

УДК 343.8

DOI 10.32755/sjlaw.2025.02.007

Богатирьов І. Г.,

доктор юридичних наук, професор,
заслужений діяч науки і техніки України,
професор кафедри кримінально-виконавчого права
та кримінального права,
Пенітенціарна академія України,
м. Чернігів, Україна
ORCID: 0000-0003-4001-7256

ПРІОРИТЕТНІ НАПРЯМИ ФОРМУВАННЯ УНІФІКОВАНОЇ МОДЕЛІ ПЕНІТЕНЦІАРНОГО КОДЕКСУ УКРАЇНИ: ІННОВАЦІЙНИЙ ПРОЄКТ

У статті розкрито пріоритетні напрями формування уніфікованої моделі Пенітенціарного кодексу України. Доведено, що у сучасній пенітенціарній науці одним із напрямів фундаментальних і прикладних досліджень вважається розроблення нового Пенітенціарного кодексу України, основна мета якого – наблизити порядок і умови виконання / відбування покарань та умови тримання засуджених і осіб, узятих під варту, до європейських норм, запобігання катуванням і нелюдському або такому, що принижує гідність, поводженню з ними, поліпшення умов праці та соціального захисту персоналу Державної кримінально-виконавчої служби України.

Ключові слова: Пенітенціарний кодекс, кримінально-виконавча система, слідчий ізолятор, персонал, покарання, засуджений, навчання, інженерно-технічні засоби, пенітенціарний заклад, установа попереднього ув'язнення, Державна служба виконання покарань.

Постановка проблеми. У сучасній пенітенціарній науці одним із напрямів фундаментальних і прикладних досліджень вважається розроблення нового Пенітенціарного кодексу України. Вбачається, що формування уніфікованої моделі Пенітенціарного кодексу України має бути здійснено з метою наближення порядку виконання покарань та умов тримання засуджених і осіб, узятих під варту, до європейських норм, запобігання катуванням і нелюдському або такому, що принижує гідність, поводженню з ними, поліпшення умов праці та соціального захисту персоналу Державної кримінально-виконавчої служби України. У цій статті автором запропоновано нову термінологію реалізації інноваційного проєкту «Пенітенціарний кодекс України».

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема формування уніфікованої моделі Пенітенціарного кодексу України фундаментально займаються такі українські учені, як: І. Г. Богатирьов, О. І. Богатирьова, П. С. Гарасим, В. В. Василевич, О. А. Гритенко, С. К. Гречанюк, О. М. Джу́жа, Ю. В. Корнякевич-Ганасійчук, І. О. Колб, Н. В. Коломієць, В. Я. Конопельський, Я. О. Ліховіцький, Ю. О. Новосад, Д. К. Пилипенко, О. О. Прасов, М. С. Пузирьов, А. Х. Степанюк, В. М. Трубніков, О. О. Шкута, І. С. Яковець.

Тісна співпраця українських учених у цьому напрямі зробила вагомий внесок у реформування кримінально-виконавчого законодавства України, чим наблизила його трансформацію до пенітенціарного законодавства.

Мета статті. У межах вказаного дослідження виокремлено та проаналізовано пріоритетні напрями формування уніфікованої моделі Пенітенціарного кодексу України.

Виклад основного матеріалу. Проведений нами ґрунтовний аналіз наукових досліджень у галузі пенітенціарії в Україні показав, що українські вчені вважають, що саме виконання Міністерством юстиції України як правонаступником Державної пенітенціарної служби України з 2016 року [1] міжнародних зобов'язань України у сфері захисту прав і свобод людини створило підґрунтя для вдосконалення підходів до організації виконання й відбування покарань та пробації з метою безумовного забезпечення захисту інтересів особи, суспільства і держави.

Разом з тим наявна система виконання покарань та попереднього ув'язнення ще не повною мірою відповідає сучасному рівню соціально-економічного розвитку суспільства та принципам гуманізму й поваги до прав і свобод людини у процесі виконання покарань та пробації. На окремі проблеми у цій сфері звертали увагу у власних дослідженнях не тільки українські вчені, а й представники Європейського комітету із запобігання тортурам та нелюдському або такому, що принижує гідність, поводженню чи покаранню за результатами останніх візитів в Україну.

Незважаючи на суттєві позитивні кроки діяльності Міністерства юстиції України щодо умов тримання засуджених та осіб, узятих під варту, в установах виконання покарань і слідчих ізоляторах багато проблем залишаються не розв'язаними,

оскільки війна держави-агресора РФ проти України уповільнила реалізацію Стратегії реформування пенітенціарної системи на період до 2026 року та затвердження операційного плану її реалізації у 2022–2024 роках: розпорядження Кабінету Міністрів України від 16 грудня 2022 року [2].

Варто також зазначити, що консервація виправних і виховних колоній, виправних центрів з метою їх продажу і побудови нових в'язниць в Україні поки що особливих зрушень не дала, але вона була вимушеною мірою, оскільки кількість засуджених у виправних і виховних колоніях зменшилась, а кількість осіб, узятих під варту, збільшилась, що створило гостру проблему перевантаженості установ попереднього ув'язнення (слідчих ізоляторів).

До речі, за дослідженням українського вченого О. Г. Михайлика, частина режимних корпусів у слідчих ізоляторах перебуває в незадовільному технічному або навіть аварійному стані та не придатна для тримання осіб, узятих під варту [3, с. 70]. Такий стан слідчих ізоляторів визнає і саме Міністерство юстиції України, оскільки на балансі Державної служби виконання покарань є установи попереднього ув'язнення, яким понад 100 років.

Саме тому ми розглядаємо установу попереднього ув'язнення (СІЗО) як спеціальну державну інституцію, яка охоплює три складові функціонування: 1) виконання попереднього ув'язнення; 2) виконання кримінального покарання у виді позбавлення волі; 3) запобігання кримінальним правопорушенням, що вчиняються в установі попереднього ув'язнення [4, с. 58].

Водночас слід зауважити, що згідно з нашим дослідженням потребує вдосконалення не тільки матеріально-фінансове забезпечення, утримання ув'язнених, а й система організації харчування, речового та комунально-побутового, медичного забезпечення засуджених і осіб, узятих під варту, а також система придбання ними предметів першої необхідності та продуктів харчування.

Важливим компонентом забезпечення контролю і нагляду за засудженими в пенітенціарних закладах є наявність інженерно-технічних засобів охорони, які, на жаль, нині перебувають

у незадовільному технічному стані та підлягають терміновій заміні внаслідок багатократного перевищення граничного терміну експлуатації. Недостатнім є також рівень забезпечення інформатизації та зв'язку пенітенціарних закладів та установ попереднього ув'язнення, що належать до сфери управління Державної служби виконання покарань.

Вбачається необхідність розроблення динамічної безпеки засуджених і персоналу установ виконання покарань шляхом взаємодії оперативних підрозділів пенітенціарних закладів та установ попереднього ув'язнення з органами досудового розслідування. Це пов'язано з тим, що на оперативно-профілактичних обліках у Державній службі виконання покарань перебувають тисячі засуджених різних категорій, у тому числі лідерів організованих злочинних угруповань, засуджених за бандитизм та інші резонансні злочини.

Як зазначають українські дослідники, особливої уваги потребує криміногенний склад засуджених та осіб, узятих під варту, що вимагає проведення спільно з іншими правоохоронними органами комплексу заходів оперативно-профілактичного характеру, спрямованих на документування їх протиправної поведінки та нейтралізацію негативного впливу на стан оперативної обстановки в пенітенціарних закладах та установах попереднього ув'язнення [5, с. 126].

Ми підтримуємо потребу персоналу місць несвободи стосовно прийняття єдиної захищеної автоматизованої інформаційно-аналітичної системи, оскільки, за висновками експертів, така система значно підвищить якість проведення оперативно-розшукових заходів на фоні активізації протидії криміналітету адміністраціям пенітенціарних закладів та установ попереднього ув'язнення.

З огляду на значну кількість засуджених, що мають соматичні та психічні захворювання, поширення серед засуджених інфекційних хвороб, насамперед ВІЛ-інфекції, залишається гострою проблема забезпечення таких засуджених належною медичною допомогою. Заклади охорони здоров'я Державної служби виконання покарань створені на базі колишніх установ виконання покарань, будівлі і споруди яких не відповідають

вимогам державних будівельних норм. Нагальною є потреба у створенні багатопрофільної лікарні для надання стаціонарної допомоги засудженим жінкам та неповнолітнім. Нині в закладах охорони здоров'я Державної служби виконання покарань для надання такої медичної допомоги функціонують лише окремі палати.

Проблемним питанням є забезпечення санітарним автотранспортом закладів охорони здоров'я Державної служби виконання покарань для надання спеціалізованої медичної допомоги і своєчасної госпіталізації хворих до територіальних закладів МОЗ України, а також недопущення поширення інфекційних і паразитарних захворювань у пенітенціарних закладах та установах попереднього ув'язнення.

Наявний рівень організації соціально-виховної та психологічної роботи із засудженими не забезпечує умов для ефективної соціальної корекції їх поведінки, створення умов для пенітенціарної соціалізації, пенітенціарної ресоціалізації та пенітенціарної реінтеграції засуджених, що призводить до вчинення у пенітенціарних закладах та установах попереднього ув'язнення нових кримінальних правопорушень та значної кількості випадків пенітенціарного рецидиву. Наявна система виправлення і ресоціалізації не забезпечує безперервності та максимальної ефективності заходів соціальної корекції засуджених у пенітенціарних закладах України.

Окремої уваги потребує критичний стан підприємств пенітенціарних закладів, оскільки вони не спроможні забезпечити залучення всіх засуджених до праці, яка є одним із засобів соціальної корекції засуджених. Принципи діяльності таких підприємств не відповідають сучасним умовам ринкової економіки, через що вони неспроможні ефективно функціонувати.

Тому в новому Пенітенціарному кодексі України ми пропонуємо передбачити правовий механізм відшкодування матеріальних збитків пенітенціарному закладу (вартість харчування, одягу, взуття, комунально-побутових послуг) та своєчасно здійснювати виплати аліментів неповнолітнім дітям і жертвам кримінального правопорушення за виконавчими листами [6, с. 98].

Важливого значення набуває практика виконання Державною установою «Центр пробації» альтернативних позбавленню волі видів покарань, застосування до осіб, які перебувають у них на обліку, пробаційних програм та контролю за виконанням засудженими обов'язків, покладених на них судом. Особливого значення набуває цифровізація в системі пробації. На думку українського вченого, це сприяє ефективній роботі уповноважених органів пробації [7, с. 191].

Актуальним для Державної служби виконання покарань та Державної установи «Центр пробації» залишається персонал, плінність якого негативно впливає на реалізацію Міністерством юстиції України державної політики у сфері виконання покарань та пробації. Така плінність кадрів, пов'язана з низькою заробітною платою персоналу, низьким рівнем соціальної захищеності, робить професію непрестижною і створює умови для виникнення корупційних ризиків.

Позитивним кроком реалізації Міністерством юстиції України державної політики у сфері виконання покарань та пробації є функціонування Пенітенціарної академії України, яка відповідає сучасним досягненням науки та вимогам європейських стандартів [8, с. 219].

Актуальним залишається питання вдосконалення наукового супроводу напрямів діяльності для Державної служби виконання покарань та Державної установи «Центр пробації».

Особливої уваги потребує підвищення рівня співпраці з територіальними громадами, релігійними та благодійними організаціями в питаннях соціальної корекції засуджених, здійснення громадського контролю за дотриманням прав засуджених під час виконання /відбування покарань [9, с. 34].

Серед пріоритетних напрямів розроблення уніфікованої моделі Пенітенціарного кодексу України ми виділяємо:

Пріоритет 1. *Формування нової нормативно-правової бази, яка регламентує діяльність, що належить до сфери управління Державної служби виконання покарань, де пропонується процедура підготовки таких законопроектів. 1. Закону України «Про Державну службу виконання покарань». 2. Закону України «Про в'язницю». 3. Закону України «Про попереднє*

ув'язнення» в новій редакції. 4. Закону України «Про пробацію» шляхом внесення змін відповідно до нового Пенітенціарного кодексу України. 5. Закону України «Про заходи щодо відновлення платоспроможності підприємств пенітенціарних закладів Державної служби виконання покарань» з метою створення механізмів погашення боргів до бюджетів усіх рівнів та до Пенсійного фонду України, що сприятиме поліпшенню фінансового становища пенітенціарних закладів та їх підприємств. При цьому Міністерство юстиції, готуючи ці законопроекти, обов'язково проводить їх інформаційне супроводження для заінтересованих центральних органів виконавчої влади.

Пріоритет 2. *Зміцнення гарантій захисту прав і свобод осіб, які перебувають у пенітенціарних в'язницях, що належать до сфери управління Державної служби виконання покарань, поліпшення умов їх тримання відповідно до вимог національного законодавства та міжнародних стандартів.* Для реалізації цього пріоритету важливого значення набуває розроблення методичних рекомендацій щодо зміцнення гарантій захисту прав і свобод осіб, які перебувають у пенітенціарних закладах, з метою запобігання тортурам та нелюдському або такому, що принижує гідність, поводженню чи покаранню. Важливо також передбачити під час формування бюджету на 2026 рік виділення коштів на розроблення проєктної документації з побудови в Україні пенітенціарних закладів європейського зразка.

Пріоритет 3. *Модернізація інженерно-технічних засобів охорони, створення сучасних охоронних систем у пенітенціарних в'язницях і установах попереднього ув'язнення.* Реалізація цього пріоритету передбачає впровадження сучасних комплексів технічних засобів охорони, у тому числі систем відеоспостереження, а також заміна застарілої телекомунікаційної техніки, засобів радіозв'язку, телекомунікацій, проведення капітальних ремонтів та будівництво нових охоронних споруд, які перебувають в аварійному стані (у тому числі з використанням новітніх технологій) у пенітенціарних закладах і установах попереднього ув'язнення.

Пріоритет 4. *Підвищення ефективності протидії та запобігання злочинності в пенітенціарних закладах та установах*

попереднього ув'язнення. Передбачає розроблення проєкту нормативно-правового акта, що регламентуватиме організацію та здійснення оперативно-розшукової діяльності в пенітенціарних закладах і установах попереднього ув'язнення та поліпшення роботи оперативних підрозділів щодо протидії, запобігання та виявлення насильницьких злочинів, втеч і самовільних залишень місць відбування покарання засудженими, а також злочинів, пов'язаних з незаконним обігом наркотичних речовин.

Пріоритет 5. *Підвищення якості медичної допомоги, удосконалення системи охорони здоров'я засуджених та осіб, узятих під варту. Цьому може сприяти розроблення і ухвалення постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку надання медичної допомоги та проведення медико-соціальної експертизи особам, узятим під варту, які тримаються в установах попереднього ув'язнення Державної служби виконання покарань, та забезпечення її закладів охорони здоров'я санітарними автомобілями.*

Пріоритет 6. *Підвищення рівня організації соціально-виховної та психологічної роботи із засудженими, дотримання прав дітей, які перебувають у конфлікті із законом. Передбачає розроблення методичних рекомендацій з організації в пенітенціарних закладах та установах попереднього ув'язнення роботи, пов'язаної із застосуванням до осіб, які відбувають покарання у виді обмеження волі або позбавлення волі на певний строк, умовно-дострокового звільнення від відбування покарання та заміни невідбутої частини покарання на більш м'яке та ухвалення нової Програми підготовки засуджених до звільнення «Шлях додому».*

Пріоритет 7. *Модернізація підприємств та майстерень пенітенціарних закладів та установ попереднього ув'язнення, а також удосконалення системи професійної підготовки засуджених. Для цього пропонується збільшення обсягів випуску продукції, підвищення її конкурентоспроможності, розроблення та впровадження рекламних заходів щодо продукції підприємств установ виконання покарань, розроблення заходів з технічного переоснащення та відтворення основних засобів, задіяних у виробничому процесі, підтримання їх у робочому стані*

та забезпечення зайнятості на оплачуваних роботах працездатних засуджених, які є боржниками за рішеннями судів, підвищення рівня кваліфікації та професійної підготовки засуджених і персоналу, який займається виробничо-господарською діяльністю, та організація професійного навчання засуджених з урахуванням потреб на ринку праці та можливого працевлаштування і продовження навчання після звільнення.

Пріоритет 8. *Наближення системи виконання покарань, альтернативних позбавленню волі, до міжнародних стандартів, підвищення ефективності виконання таких покарань.* Пропонується на науковому рівні покращити застосування методики оцінки ризиків вчинення повторних злочинів та потреб осіб, засуджених до покарань, не пов'язаних з позбавленням волі, посилити науковими здобутками українських учених виконання пробаційних програм, що призначатимуться за рішенням суду для осіб, засуджених до покарань, не пов'язаних з позбавленням волі, та осіб, звільнених від відбування покарання з випробуванням, і розширення можливостей участі державних та недержавних організацій, правоохоронних органів, суду, територіальних громад, діяльність яких має бути спрямована на забезпечення соціально-психологічного, педагогічного та профілактичного впливу на засуджених.

Пріоритет 9. *Наукове та практичне забезпечення системи підготовки, перепідготовки і підвищення кваліфікації персоналу пенітенціарних закладів, установ попереднього ув'язнення та уповноважених органів з питань пробації.* Для цього пропонується створення належних умов для проходження служби особами рядового і начальницького складу Державної служби виконання покарань, оптимізація співвідношення чисельності персоналу пенітенціарних закладів, установ попереднього ув'язнення та уповноважених органів з питань пробації відповідно до науково обґрунтованих норм навантаження з урахуванням міжнародної практики та вжиття заходів щодо підвищення престижності служби в Державній службі виконання покарань, зокрема шляхом підвищення заробітної плати працівників і грошового забезпечення осіб рядового та начальницького складу, соціальних пільг.

Пріоритет 10. *Покращення системи співпраці з громадським сектором та розвиток комунікацій із суспільством.* Пропонується розробити державну програму участі територіальних громад, громадськості у підготовці пропозицій щодо вдосконалення законодавства, що регулює порядок і умови виконання / відбування покарань, права та інтереси засуджених і осіб, узятих під варту, з метою приведення його у відповідність до європейських норм і стандартів, усунення наявних у ньому суперечностей та сприяти участі громадськості у проведенні перевірок пенітенціарних закладів, установ попереднього ув'язнення та уповноважених органів з питань пробації з питань дотримання прав людини під час виконання / відбування покарань та тримання під вартою, реалізації законних прав та інтересів засуджених і осіб, узятих під варту, налагодження взаємодії із засобами масової інформації та громадськістю шляхом розроблення та реалізації річних планів інформаційно-комунікаційного супроводження діяльності Державної служби виконання покарань та очікуваних суспільно значущих заходів.

Висновки. Таким чином, ми вважаємо, що розроблення нового Пенітенціарного кодексу на основі запропонованих автором пріоритетних напрямів створить потужні підвалини наукової дискусії, яка має поступово перейти до підготовки таких законопроектів: Закону України «Про Державну службу виконання покарань», Закону України «Про в'язницю», «Пенітенціарний кодекс України».

Список використаних джерел

1. Деякі питання оптимізації діяльності центральних органів виконавчої влади системи юстиції : постанова Кабінету Міністрів України від 18.05.2016 № 343. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/343-2016-%D0%BF#Text>.
2. Про схвалення Стратегії реформування пенітенціарної системи на період до 2026 року та затвердження операційного плану її реалізації у 2022–2024 роках : розпорядження Кабінету Міністрів України від 16.12.2022 № 1153-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1153-2022-%D1%80#Text>.
3. Михайлик О. Г. Правове забезпечення процесу проходження служби у слідчому ізоляторі Державної кримінально-виконавчої служби України. *Юридична Україна*. 2024. № 7. С. 70.

4. Богатирьов І. Г. Слідчий ізолятор як суб'єкт виконання покарання та запобіжного заходу у виді тримання під вартою. *Правові новели*. 2024. № 22. Т. 3. С. 58–63.

5. Кримінологічні засади запобігання злочинам в установах виконання покарань України (пенітенціарна кримінологія) : посібник / за ред. О. М. Джужі. Київ : НАВС, 2013. 620 с.

6. Богатирьов І. Г. Кримінально-виконавчі засади матеріальної відповідальності засуджених у місцях несвободи ДКВС України. Права людини та правоохоронна діяльність в умовах воєнного стану. *Науковий вісник Дніпровського державного університету внутрішніх справ*. 2024. Спец. вип. № 1 (132). С. 96–101.

7. Покришень Д. Цифровізація в системі пробації: сучасні технології та інноваційні підходи до управління процесами. *Пробація: 10 років змін та досягнень* : колективна монографія / В. О. Аніщенко, І. Г. Богатирьов, І. Б. Волеваха та ін. ; за заг ред. д-ра юрид. наук, проф. С. К. Гречанюка. Чернігів : Пенітенціарна академія України, 2025. С. 187–200.

8. Ключові події та ініціативи Пенітенціарної академії України у сфері розвитку вітчизняного інституту пробації. *Пробація: 10 років змін та досягнень* : колективна монографія / В. О. Аніщенко, І. Г. Богатирьов, І. Б. Волеваха та ін. ; за заг ред. д-ра юрид. наук, проф. С. К. Гречанюка. Чернігів : Пенітенціарна академія України, 2025. С. 218–271.

9. Богатирьов І. Г. Пенітенціарна система України у XXI столітті: теоретико-правові та кримінально-виконавчі проблеми : монографія. Київ : Дакор, 2025. 248 с.

Bogatyrov I.,

Doctor of Sciences (Law), Professor,
Honored science and technology of Ukraine,
Professor of the Department of Criminal,
Criminal Enforcement Law and Criminology,
Penitentiary Academy of Ukraine,
Chernihiv, Ukraine
ORCID: 0000-0003-4001-7256

PRIORITY AREAS FOR DEVELOPING A UNIFIED MODEL OF THE PENITENTIARY CODE OF UKRAINE: INNOVATIVE PROJECT

The article states that in modern penitentiary science, one of the key areas of both fundamental and applied research is the development of a new Penitentiary

Code of Ukraine. It is argued that the creation of a unified model of the Penitentiary Code of Ukraine should aim to align the procedures for enforcing punishments and the conditions of detention for convicted persons and those in custody with European standards; to prevent torture and inhuman or degrading treatment; and to improve the working conditions and social protection of criminal-executive service personnel.

It is demonstrated that the existing system of punishment enforcement and pre-trial detention does not yet fully meet the current level of socio-economic development or the principles of humanism and respect for human rights and freedoms during the enforcement of punishments and probation. Various issues in this field have been pointed out not only by Ukrainian scholars but also by representatives of the European Committee for the Prevention of Torture and Inhuman or Degrading Treatment or Punishment following their most recent visits to Ukraine.

Despite significant positive steps taken by the Ministry of Justice of Ukraine regarding the conditions of detention for convicts and detainees in penal institutions and pre-trial detention centers, many problems remain unresolved. The war of aggression launched by the Russian Federation against Ukraine has significantly slowed down the implementation of the Strategy for the Reform of the Penitentiary System until 2026 and the approval of its operational plan for 2022–2024 (Cabinet of Ministers Resolution of December 16, 2022).

Key words: Penitentiary Code, criminal-executive system, pre-trial detention center, personnel, punishment, convict, training, engineering and technical means, penitentiary prison, pre-trial detention facility, State Criminal-Executive Service.

References

1. Ukraine (2016), *Certain issues of optimizing the activities of central executive authorities of the justice system* : Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated 18 May 2016 № 343, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/343-2016-%D0%BF#Text>.
2. Ukraine (2022), *On approval of the Strategy for the reform of the penitentiary system for the period until 2026 and approval of the operational plan for its implementation in 2022–2024* : Order of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated 16 December 2022 № 1153-p, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1153-2022%D1%80#Text>.
3. Mykhailyk, O. H. (2024), "Legal support of the service process in the pre-trial detention center of the State Criminal-Executive Service of Ukraine", *Legal Ukraine*, No. 7, p. 70.
4. Bogatyrov, I. G. (2024), "Pre-trial detention center as a subject of execution of punishment and preventive measure in the form of detention", *Legal Novelties*, No. 22, Vol. 3, pp. 58–63.

5. Criminological principles of crime prevention in penitentiary institutions in Ukraine (penitentiary criminology) (2013): manual / in Dzuzha, O. M. (Ed.), National Academy of Internal Affairs, Kyiv.

6. Bogatyrov, I. G. (2024), "Criminal-executive principles of convicts' material liability in places of imprisonment of the State Criminal Executive Service of Ukraine", *Scientific Bulletin of Dnipro State University of Internal Affairs*, Special Issue № 1 (132), pp. 96–101.

7. Pokryshen, D. (2025), "Digitalization in the probation system: modern technologies and innovative management approaches", *Probation: 10 Years of Change and Achievement*, Penitentiary Academy of Ukraine, Chernihiv, pp. 187–200.

8. Key events and initiatives of the Penitentiary Academy of Ukraine in the development of the national probation institution (2025), *Probation: 10 Years of Change and Achievement*, Penitentiary Academy of Ukraine, Chernihiv, pp. 218–271.

9. Bogatyrov, I. G. (2025), The penitentiary system of Ukraine in the 21st century: Theoretical, legal, and criminal-executive problems: monograph, Dakor, Kyiv.